

חצי נזק צרורות

שיעור זה קשור לכללים:

גבול – ממוצע בין שני הצדדים
”לשיטתו”

תמצית השיעור: רבא רואה את החידוש בצרורות בתשלום חצי נזק, והוא הקובע את מהות הנזק. רב פפא רואה את הצרורות כגבול הממצע בין הבהמה והאבן, ועל כן הם יצירה חדשה שיש בה משניהם. הבנה זו מיישבת קשיים בסוגיא.

קשיים בסוגיית צרורות

א. דבריו של ר' פפא על תולדותיהן של אבות נזיקין: "ויש מהן לאו כיוצא בהן", מתפרשים בסופו של דיון על דין צרורות (ג' ע"ב):

...וכי קאמר רב פפא אתולדה דרגל. רגל, הא אוקימנא תולדה דרגל כרגל, בחצי נזק צרורות דהלכתא גמירי לה. ואמאי קרי לה תולדה דרגל, לשלם מן העלייה. והא מבעיא בעי רבא, דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מן העלייה משלם, לרבא מבעיא ליה לרב פפא פשיטא ליה. לרבא דמבעיא ליה, אמאי קרי לה תולדה דרגל, לפוטרה ברשות הרבים.

הרשב"א מעיר על דברי הגמרא:

הא דאמרינן לרבא מיבעיא ליה לרב פפא פשיטא ליה. תמיהא לי, כיון דמיבעיא לרבא מי הזקיקם לשום מחלוקת בין רב פפא לרבא דהוא רביה, לימא דלכולי עלמא חצי נזק צרורות תולדה ותולדה דרגל, ואמאי קרי ליה תולדה דרגל לפוטרה ברשות הרבים כדרבא. ונראה לי משום דקים להו דמשלם מן העליה דכאורחיהו, ואף על גב דמספקא ליה לרבא ניחא להו לאוקמי האי דרב פפא כהלכתא.

מדוע ברור לגמרא ש"לרב פפא פשיטא ליה", והרי ניתן להסביר את ר' פפא כשם שמסבירים את רבא, שצרורות נקראים תולדה דרגל "לפוטה ברשות הרבים"¹, ומנין לגמרא שר' פפא סובר שמשלם מן העליה?² מנין לגמרא שיש מחלוקת בין רב פפא לרבא?

ב. בפרק שני מובאות בגמרא מספר בעיות הקשורות לדין צרורות:

בעי רבא: חצי נזק צרורות מגופו משלם או מעלייה משלם. מגופו משלם דלא אשכחן חצי נזק דמשלם מעלייה, או דלמא מעלייה משלם דלא אשכחן כאורחיה דמשלם מגופיה (י"ח ע"א).
 בעי רבא: יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות. לקרן מדמינן ליה, או דלמא תולדה דרגל הוא (י"ח ע"ב).
 בעי רב אשי: יש שנוי לצרורות לרביע נזק או אין שנוי לצרורות לרביע נזק (י"ט ע"א).

הרי"ף לא הביא את שלוש הבעיות, וכבר תמה על כך הרא"ש וישב על פי דרכו (פ"ב סי' ב'): (ב')

בעי רבא צרורות מגופו משלם וכו' לא איפשוט הך בעיא. ובריש מכילתין כתבתי דהלכה כרב פפא דפשיטא ליה דמעלייה משלם. בעי רבא יש העדאה לצרורות וכו' תימה שרב אלפס ז"ל לא הביא הך בעיא דרבא ואפשר משום דאין נפקותא בבעיא זו האידנא דאמרינן לקמן בפרק החובל (דף פד ב) דאין העדאה בבבל, מיהו תימה למה לא הביא הך דרב אשי אם יש שינוי לצרורות לרביע נזק וסלקא בתיקו ואפשר דסבר דאין נפקותא בהך בעיא משום דלא מצינו בבבל צרורות דביעוט דהוה משונה וקנסא הוא אלא אם כן תפס וכי תפס לא מפקינן מיניה עד דמשלם חצי נזק כיון שעלתה בתיקו והוא מוחזק הלכך אין נפקותא בבעיא זו. דבלא תפיסה לא דיינינן וכי תפס גובה חצי נזק.

תירוצו של הרא"ש אינו עולה לשיטת הרמב"ם, שאף הוא השמיט את בעיותיו של רבא, וודאי שאין זה מטעם שאין דנים דיני קנסות בבבל, שהרי הרמב"ם מביא אף הלכות שאינן נוהגות כיום. נראה, אם כן, שיש למצוא טעם אחר להשמטה זו, הן לרי"ף והן לרמב"ם ההולך בדרכו.

ג. בענין אחד שינה הרמב"ם מדרכו של הרי"ף, והביא את בעייתו של ר' אשי (הל' נזקי ממון פ"ב ה"ה):

¹ לשאלה זו נפקא מינה חשובה, שכן פסק ההלכה כר' פפא בניגוד לרבא רבו הוא משום שלר' פפא פשיטא ולרבא מבעיא (עי' ברא"ש פ"א סי' א'), ואם הנחה זו מתערערת, יש בכך שאלה על פסיקת ההלכה בסוגיא.
² תירוצו של הרשב"א, ש"קים להו" שמשלם מן העליה ולכן העמידו את ר' פפא כהלכתא, קשה - הן ההלכה היא שמשלם מן העליה משום שפשיטא לר' פפא, ולא הפוך. ועוד, אם "קים להו", מדוע רבא לא מקבל זאת?

היתה מהלכת ברשות הרבים ובעטה והתיזה צרורות והזיקו ברשות הרבים פטור ואם תפש הניזק רביע נזק אין מוציאין מידו שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רגל שהרי בעטה.

יש להבין את דרכו של הרמב"ם בהבנת הסוגיא, ובמיוחד לאור שינויו מדרכו של הרי"ף, שזהו דבר המלמד על מקום לעיון בסוגיא³.

סברות רוחניות

כרקע לעיון בסוגיית צרורות יש להביא את דברי הרב קוק זצ"ל באיגרתו, המתייחסים במפורש לסוגייתנו (אגרות ראי"ה ח"א, אגרת ק"ג):

ובאותו הדרך, המתעלה מעל נתוחי הסברות הפשוטות עד שפונה אל נטיית ההערות העליונות, ישנו גם כן מין עומק שכלי, שמכל מקום אין דרך לפרשו בחתימת תלמוד, והוא מסור לתלמידי חכמים המשכילים בשכל טוב, והירושלמי סומך יותר על רמזים כאלה משום יתרון החכמה דאורא דארץ ישראל. למשל, בסוגיא דבבא קמא (ט"ו) בפלגא נזקא קנסא או ממונא: "ליתני זה הכלל כו', תיובתא והלכתא פלגא נזקא קנסא. תיובתא - והלכתא? אין, טעמא מאי הוי תיובתא משום דלא קתני כמו שהזיק, לא פסיקא ליה משום דאיכא חצי נזק צרורות כו'". והדבר תמוה למה לא אמר בתחילה התירוץ ולא תהי' תיובתא כלל... ונראה לעניות דעתי, דביסוד הלכה למשה מסיני דצרורות יש לומר, שההלכה באה לא לחדש דין חתוך בתור הלכה עקורה שאין לה דמיון, כי אם לברר לנו בהא דנזק אינו חייב כי אם בפועל אבל גרמא פטור, וגבי בהמה ודאי לכולי עלמא גרמא פטור, אם כן גבי כחו יש בזה צד לומר שהוא גופו וצד לומר שהוא כחו, ובאה הלכה למשה מסיני לומר שיש בזה חלק מגופו וחלק של גרמא, על כן החצי דגרמא פטור והחלק דגופו שיש בזה חייב, ומשום הכי באמת הוי חצי נזק דצרורות ממש כמו שהזיק, דגרמא לא מקרי "הזיק", ומכל מקום לא פסיקא ליה, דסברות כאלה צריכות כמה הסברות כדי להעמידן ואינן נמסרות לכל, והיו טועים לומר דהוי פחות ממה שהזיק, משום הכי נקיט מלתא דפשיטא... והכי נמי גרמא אזיק כמו גופו, דעצם מהות כחו הוא ממוצע בין גופו לגרמא ויש בו מענין שניהם ככל הממוצעים, אבל מכל מקום לא ניתן דבר כזה להאמר בסגנון של תלמוד בבלי.

³ כך כתב הרמב"ם לתלמידו (פאר הדור, תשובה קמ"ב): "ואמנם מה שזכרת מהליכתך לבבל כבר הרשתיך שתפתח מדרש ותלמד ותורה עם ההתמדה והשקידה על עיון החבור (הי"ד החזקה) ולא תתעסק כי אם בהלכות הרב (הרי"ף) ותעריכו אותו עם החבור, וכשתמצאו מחלוקת בדבר תדעו כי עיון התלמוד יורה אתכם זה, ותסתכלו ותעינו במקומו ותמצאו האמת". הרי שכאשר הרמב"ם הולך בדרך שונה מדרכו של הרי"ף יש לעיין בכך ולעמוד על שורשי המחלוקת ביניהם.

הרב מביא את סוגיית צרורות כדוגמא לכך שהתלמוד הבבלי סותם ואינו מפרש את "ההערות העליונות" שבסוגיא. בירושלמי הדברים מפורשים יותר, מתוך יניקתו מאוירא דארץ ישראל.

על פי הרב, הסברות העליונות שבסוגיא זו הן בהבנת צרורות כממוצע בין נזק בגופו ובין גרמא, שיש בו מענין שניהם ככל דבר ממוצע, וכפי שהרחיב הרב בדבריו בהקדמתו ל"עץ הדר". הדברים הממוצעים, המחברים בין מערכות נפרדות, מלמדים על אחדותו יתברך, ויוצרים אחדות בכריאה הנראית נפרדת. יש לעיין בסוגיא זו ולעמוד על פרטיה, ומתוך כך לחשוף את העומק הרוחני שבסברותיה.

צרורות כממוצע

לאור דבריו של הרב ניתן להבין, שכאשר בהמה מתיזה צרורות המזיקים, הנזק נוצר על ידי שיתוף של האבן עם הבהמה. האבן איננה יכולה ללכת ולהזיק מעצמה. כדי להזיק, הבהמה צריכה להעביר מכחה לאבן - האנרגיה שהשקיעה הבהמה באבן יצרה משהו חדש: אבן מהלכת. החיוב הוא של חצי נזק, כיון שעל נזקי אבן אין אדם חייב, ועל נזקי בהמה הוא חייב נזק שלם, והממוצע ביניהם מאחד את שניהם לכדי חצי נזק. אבן מהלכת זו היא תולדה של רגל, שכן היא יצאה מהרגל. רגלה של הבהמה העניקה לאבן כח ללכת ולהזיק.

מחלוקת רבא ורב פפא

לאור דברים אלו יש להבין את המחלוקת בין רבא ורב פפא. נראה ששתי הבנות יש במהות נזק צרורות, העולות מדבריהם של האמוראים.

רבא מבסס את שיטתו על ההלכתא, המלמדת שעל צרורות משלם חצי נזק. זהו החידוש שחדשה ההלכה של צרורות.

כיון שכך, יש להתבונן בדיני התורה, ומהם ללמוד את גדרי התשלום בחצי נזק. רבא מבין, שתשלום על צרורות בחצי נזק שייך לחוקי התשלום הרגילים, ולכן עליו להיות מתאים לתשלום שהתורה קבעה לו במפורש חצי נזק - שור תם.

שור תם הוא מקרה מיוחד, שיש בו כוונה להזיק, ועל כן קבעה התורה שישלם חצי נזק. גם צרורות הוא מקרה מיוחד, שיש בו נזק של הבהמה שלא על ידי גופה, ואף הוא משלם חצי נזק, ועל כן יש לצפות להתאמה בין שני המקרים בהם משלם חצי נזק.

הנזק הוא ככל נזק רגיל של הבהמה, אלא שבצרורות נוסף גורם שאין בנזקים אחרים - הנזק לא נעשה ישירות על ידי הבהמה, אלא על ידי האבן. צורה מיוחדת זו של הנזק מובילה לשינוי התשלום מנזקים אחרים של הבהמה.

על כן שואל רבא האם יש העדאה לצרורות - כשם ששור תם אחר שלוש פעמים אין זה מיוחד וזה כאורחיה ועל כן משלם נזק שלם, שמא גם צרורות אחר כמה פעמים אין זה נזק מיוחד, והיה על הבעלים להשמר מהתזת צרורות על ידי בהמתו. כך גם לגבי בעיה נוספת

של רבא - האם משלם מגופו או מעליה. אם התשלום של שור תם מגופו נובע מהמיוחדות שבו, הרי שגם בצרורות ישלם מגופו, שכן גם בצרורות המיוחדות הולידה את התשלום של חצי נזק.

על פי רבא, החידוש בצרורות הוא תשלום חצי נזק, והוא מלמד על המהות והגדרים של צרורות בכלל.

לרב פפא יש דרך אחרת בסוגיות. דרכו של רב פפא היא באיחוד בין דברים שנראים חלוקים ביניהם⁴. אף כאן, רב פפא רואה את הצרורות כאיחוד בין הבהמה והאבן. האבן המהלכת מאחדת את כוחה של הבהמה ואת האבן הדוממת ליצירה חדשה, שיש בה מענין שניהם - זוהי אבן דוממת, שכח ההילוך שלה הוא מן הבהמה.

לדעת רב פפא, זו מציאות חדשה, המוגדרת כתולדה של רגל כיון שהיא נולדה מהרגל. האבן היא התולדה של הרגל, שכן הרגל גרמה לה להלך ולהזיק. הדיון איננו על מידת אחריותו של האדם למעשי הבהמה, אלא על הקשר בין האדם לאבן. האבן היא מזיק, ולא הבהמה, והדיון הוא על הצרורות כשלעצמן⁵.

נראה שסברא זו, שהשיתוף בין הבהמה והאבן יוצר יצירה חדשה שיש בה משניהם - אין דרך הגמרא לאומרה, ועל כן סתם זאת הבבלי.

בגירסת המשנה ניתן לראות ביטוי לשתי השיטות. במשנה מובא (פ"ב מ"א):

הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נזק.

⁴ עי' בברכות נ"ט ע"א לגבי נוסח ברכת הקשת, ושם ע"ב לגבי נוסח הברכה על הגשמים, ושם ס' ע"ב לגבי נוסח החתימה בברכת "אשר יצר", ובשבת כ' ע"א לגבי שיעור הדלקה בעץ יחידי, ובמגילה כ"א ע"ב לגבי נוסח ברכת המגילה, ובחולין מ"ו ע"א לגבי כוית שנשתייר מן הכבד, ושם ס"ב ע"א לגבי שיעור כנפי חגבים, ושם ע"ו ע"ב לגבי עור שחופה על העצם.

⁵ נראה, שמחלוקת רבא ורב פפא בבבלי מקבילה למחלוקת ר' אמי ור' לעזר בירושלמי (פ"ב ה"א): "ואין דרכה להתזו צרורות? ! אמר רבי אמי כשהיה כלי נתון בידי אדם, אבל אם היה מונח ברשות הרבים הואיל וזה מונח ברשות וזו מהלכת ברשות פטור... רבי לעזר אומר כל דבר שהוא חוץ לגופה לא חלקו בו חכמים בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים לחצי כופר". לשיטת רבי אמי, צרורות הוא נזק הנעשה על ידי "אבן מהלכת". והרי אבן איננה יכולה להלך? אלא שאבן נוצרה בשיתוף של הבהמה והאבן. הבהמה דרכה לילך והאבן דרכה להזיק, וצירופם של שני דברים אלה מוליד את הצרורות - אבן המהלכת ומזיקה. לדעת ר' אמי, שייכותה של הבהמה לנזק משפיעה על החיוב. כאשר הכלי ביד האדם, הרי שאין זה מקומה של הבהמה, ועל כן אין זה מקומה של האבן שניתזה מרגלה, וחייב. כאשר הכלי נמצא ברשות הרבים, זהו מקומה של הבהמה, ועל כן גם האבן שהזיקה לכלי, עשתה זאת "ברשות", ופטור. אין מחייבים על נזקי האבן במקום בו הבהמה עצמה היתה פטורה. דעתו מתאימה לדעת רבא, שזהו נזק של הבהמה, שנעשה על ידי האבן. על נקודה זו חולק ר' לעזר, וסובר שאין משמעות למקום בו נמצאת הבהמה. כיון שצרורות הוא נזק "חוץ לגופה", הרי שאין חילוק בין רשות היחיד ורשות הרבים. מדוע? כיון שהאבן המהלכת ומזיקה - שנוצרה על ידי האבן והבהמה - היא יצירה חדשה שיש בה מענין שניהם. אין זה נזק של הבהמה על ידי האבן, אלא נזק של "אבן מהלכת", שנוצרה מתוך השיתוף של האבן והבהמה. על כן אין משמעות למקום בו מותר לבהמה להלך או אסור לה להלך, כיון שהאבן היא המוגדרת כמזיק, ולא הבהמה.

על פי הגירסה שלפנינו במשנה, הנזק מיוחס לבהמה. גירסה זו מתאימה לשיטת רבא, שהבהמה היא המזיק, אלא שכיון שיש כאן גורם נוסף, והנזק נעשה חוץ לגופה - משלם חצי נזק. אין זה נזק רגיל של הבהמה אלא נזק מיוחד, שעליו משלם חצי נזק. אולם, בדקדוקי סופרים מובא, על פי כתב יד רומי, כי יש לגרוס במשנה כך:

או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברו את הכלים.

הצרורות שברו את הכלים, ולא הבהמה. הנזק מיוחס לצרורות עצמם, והם המזיק. נראה שגירסה זו היתה בפני הרמב"ם שכתב (נזקי ממון פ"ב ה"ג):

כיצד, בהמה שנכנסה לחצר הניזק והלכה, והיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברו את הכלים משלם חצי נזק מן היפה שבנכסיו, ודבר זה הלכה מפי הקבלה היא.

דבריו של הרמב"ם מתאימים להבנה של רב פפא, שהצרורות מוגדרים כמזיק, ולא הבהמה. זוהי יצירה חדשה שהיא המזיק, שנוצרה מהשותפות של הבהמה והאבן.

ישוב הקשיים

לאור הבנה זו, ניתן ליישב את הקשיים בסוגיא. מובן מדוע פשוט לגמרא ש"לר' פפא פשיטא ליה" שמשלם מן העליה. על פי שיטתו של רב פפא אין כלל התלבטות האם משלם מעליה או מגופו, שהרי צרורות הם תולדה של רגל, ועל כן ישלם מעליה. העובדה שמשלם חצי נזק לא משפיעה, לפי רב פפא, על מהות דין צרורות ועל התשלום, ועל כן ישלם מעליה ככל נזק של רגל. רק לשיטת רבא, שהגדרת צרורות כחצי נזק קובעת את מהות הנזק והתשלום - יש מקום להתלבט בשאלה זו. מובנת גם השמטת הרי"ף. הרי"ף פסק כר' פפא⁶, ובעיותיו של רבא אינן בעיות על פי שיטתו של ר' פפא, ועל כן לא הביאן הרי"ף.

שיטת הרמב"ם

דברים אלה מבארים באר היטב את לשונו של הרמב"ם. מובן מדוע השמיט הרמב"ם, כרי"ף, את בעיותיו של רבא, שהרי פסק כר' פפא. עם זאת, יש להבין מדוע הביא הרמב"ם את בעיותיו של ר' אשי, האם יש שינוי לרביע נזק בצרורות, והרי אף בעיא זו הולכת, לכאורה, בשיטתו של רבא, ואף הרי"ף השמיטה. נציע את לשונו (נזקי ממון פ"ב ה"ב-ה') ונעמוד על מספר נקודות בדבריו:

ב. כל תולדה כאב שלה, חוץ מצרורות המנתזין מתחת רגלי הבהמה בשעת הילוכה, שאף על פי שתולדת הרגל הן, ופטור עליהן ברשות הרבים כרגל, ואם הזיקו ברשות הניזק משלם מן היפה שבנכסיו כרגל שהוא אב, אף על פי כן אינו משלם אלא חצי נזק...

⁶ נראה שהרי"ף פסק כרב פפא משום שפשוט לו שמשלם מהעליה, ואילו רבא הסתפק בדבר.

ג. כיצד, בהמה שנכנסה לחצר הניזק והלכה והיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברו את הכלים משלם חצי נזק מן היפה שבנכסיו, ודבר זה הלכה מפי הקבלה היא...

ה. היתה מהלכת ברשות הרבים ובעטה והתיזה צרורות והזיקו ברשות הרבים פטור, ואם תפש הניזק רביע נזק אין מוציאין מידו, שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רגל שהרי בעטה.

ההבדל בין הרמב"ם לרי"ף עולה מן הדרך שבה הביאו את דין צרורות. הרי"ף כתב (דף א' ע"א מדפי הרי"ף):

ואסיקנא דכולהו תולדותיהן כיוצא בהן בר מתולדה דרגל ומאי ניהו חצי נזק צרורות דהילכתא גמירי לה דלא משלם אלא חצי נזק, ואמאי קרו לה תולדה דרגל דמשלם מן העליה ולפוטרה ברשות הרבים.

הרי"ף פותח בכך שמשלם חצי נזק, ולאור זאת יש להסביר מדוע, אפוא, צרורות הם תולדה של רגל. על כך עונה הרי"ף שצרורות הם תולדה של רגל לענין תשלום מעליה ופטור ברשות הרבים.

הרמב"ם פותח הפוך. תחילה הוא מוכיח שצרורות הם תולדה של רגל, ולאור זאת יש צורך להסביר מדוע משלם חצי נזק. אף על פי שצרורות הם תולדה של רגל לכל דבר - משלם רק חצי נזק. מדוע? ההסבר ניתן בהלכה ג' - דבר זה הלכה מפי הקבלה.

מדוע צרורות הם תולדה של רגל?

הרמב"ם עומד על כך בשלושה משפטים:

א. "שאף על פי שתולדת הרגל הן".

ב. "ופטור עליהן ברשות הרבים כרגל".

ג. "ואם הזיקו ברשות הניזק משלם מן היפה שבנכסיו כרגל שהוא אב".

"תולדת הרגל הן", שכן צרורות נולדו מן הרגל - "צרורות המנתזין מתחת רגלי הבהמה בשעת הילוכה".

"ופטור עליהן ברשות הרבים כרגל" - מדוע פטור ברגל ברשות הרבים? הרמב"ם מבאר זאת (הל' נזקי ממון פ"א ה"ח):

הזיקה ברשות הרבים... אם בשן ורגל הזיקה כדרכה הרי זה פטור, מפני שיש לה רשות להלך בכאן ודרך הבהמה להלך כדרכה ולאכול ולשבר כדרך הילוכה...

הסיבה שפטור ברגל ברשות הרבים - וגם בצרורות - היא מפני שזה כדרכה. שתי הגדרות אלו של הרמב"ם פותחות פתח לבעייתו של רב אשי. צרורות הן תולדה של רגל, מפני שיש להן את התכונות של רגל - היזק כדרך הילוכה. אין זו הגדרה של ההלכתא בלבד, אלא הגדרה שיש לה משמעות ותוכן. על כן יתכן שבמקרה שבו ישתנו התכונות של ההיזק - ישתנה הדין. הגדרה זו של צרורות כתולדה של רגל מעוררת את בעייתו של רב

אשי - אם הצרורות ינתזו שלא כדרך הילוכה של הבהמה, אלא על ידי בעיטה, יתכן שההגדרה תשתנה. תהיה זו "אבן מבוטטת", ולא "אבן מהלכת", ושינוי ההגדרה עשוי לשנות את הדין - מחצי נזק לרביע נזק. כך עולה מן הצורה שבה הביא הרמב"ם את בעייתו של רב אשי:

שהדבר ספק הוא שמא שינוי הוא ואינו תולדת רגל שהרי בעטה.

כיון שתולדת רגל היא "בדרך הילוכה", הרי שכאשר יש שינוי, והבהמה בעטה, יש מקום להסתפק האם זו עדיין תולדה של רגל, או שהגדרת האבן השתנתה בעקבות השינוי בחלקה של הבהמה בשותפות זו.

על פי הרי"ף, אין לבהמה כל יחס אל האבן. האבן היא זו שהזיקה, ולאבן לא ניתן לייחס כוונה להזיק. הבהמה לא יכולה לתת באבן כח מעבר לתכונותיה של האבן, ועל כן כוונתה של הבהמה אינה יכולה לשנות את הגדרתה של האבן.